

Το Κράτος Δικαίου II

Στην οργανωμένη πολιτεία κυβερνούν οι νόμοι, όχι οι άνθρωποι.

Αριστοτέλης, *Πολιτικά* (350 π.Χ.)

Γι' αυτό ένα άλλο σφάλμα της πολιτικής του Αριστοτέλη είναι ότι σε μια ευνομούμενη πολιτική κοινότητα δεν πρέπει τάχα να κυβερνούν οι άνθρωποι αλλά οι νόμοι. Ποιος άνθρωπος, που είναι στα λογικά του, κι ας μην μπορεί να διαβάξει και να γράφει, δεν θεωρεί φυσικό να κυβερνάται απ' όσους φοβάται και πιστεύει ότι μπορούν να τον φονεύσουν ή να τον βλάψουν, αν δεν τους υπακούσει; ή ποιος πιστεύει ότι μπορεί να τον βλάψει ο νόμος, δηλαδή λέξεις και χαρτί, χωρίς τα χέρια και τα ξίφη των ανθρώπων; Αυτό συγκαταλέγεται στα ολέθρια σφάλματα, αφού παρασύρουν τους ανθρώπους, όποτε δεν τους αρέσουν οι κυβερνήτες τους, να προσκολλώνται σε όσους αποκαλούν τύραννους και να το θεωρούν νόμιμο να σηκώσουν κεφάλι εναντίον τους.

Thomas Hobbes, *Leviathan* (1651)

Από ένα τόσο στραβό ξύλο, σαν κι αυτό που είναι φτιαγμένος ο άνθρωπος, τίποτε το τέλεια ίσιο δεν μπορεί να κατασκευαστεί.

Immanuel Kant, *Η Ιδέα της Παγκόσμιας Ιστορίας από τη Σκοπιά του Κοσμοπολιτισμού* (6^η θέση, 1784)

Αν άγγελοι κυβερνούσαν τους ανθρώπους δεν θα χρειαζόμασταν ούτε εξωτερικούς ούτε εσωτερικούς ελέγχους της διακυβέρνησης. Όταν όμως κατασκευάζουμε μια μορφή διακυβέρνησης η οποία θα χρησιμοποιηθεί από ανθρώπους πάνω σε ανθρώπους η μεγάλη δυσκολία είναι η εξής: Θα πρέπει να δώσεις τη δυνατότητα στην κυβέρνηση να ελέγχει τους κυβερνώμενους και έπειτα να την υποχρεώσεις να ελέγχει τον εαυτό της.

James Madison, *Federalist #51, The Federalist Papers* (1788)